

enede, men forvaltedes hver for sig, og saaledes er Forholdet endnu den Dag i Dag, idet Frederiksborg Amtstue, efter Kronborg Amtstues Nedlæggelse i 1878, bestyrer saavel Frederiksborg Distrikts som Kronborg Distrikts Jordebogskasser, jvf. ovenfor. — Ifølge den ovennævnte Plakat bleve imidlertid ogsaa 3 Sogne, nemlig *Farum, Gandsløse og Slagslunde*²⁾ fra det gamle *Kjøbenhavns Amt* henlagte under Frederiksborg Amt, og hermed var der da føjet et nyt Led til Frederiksborg Distrikts Jordebogskasse; Størstedelen af *Kjøbenhavns Amt* og derunder netop de 3 Sogne var nemlig fra gammel Tid ogsaa Krongods. — Dette nye Led var i dobbelt Forstand nyt; thi medens Bønderne paa Krongods i de nu forenede Frederiksborg og Kronborg Amter med faa Undtagelser alle vare simple Fæstere, var Arvefæste derimod allerede tidligere indført paa Kronens Bøndergaard i *Kjøbenhavns Amt*. Om dette Arvefæstes Tilbliven og Udvikling bliver der da først at tale. Enkedronning Sofie Magdalene havde givet et godt Eksempel paa Hørsholm. Kongen fulgte nu dette Eksempel³⁾ med Hensyn til Krongodset i *Kjøbenhavns Amt*. Efter at Kongen først under 26. Marts 1765 havde resolveret⁴⁾, at de forskellige Hovedgaardsmarker i Amtet skulde „opbydes til Forhandling“ imod aarlige Afgifter, enten i Hø eller Penge, gav han Aaret efter Fæstebønderne, hvis Livsvilkaar i det væsentligste svarede til Hørsholm Fæstebønderes, Arvefæste paa deres Gaarde. En kgl. Resolution af 6. Maj 1766⁵⁾ fastslog nemlig, at Ejendomsretten over Fæstegaardene, saavel Jord som de derpaa staaende Bygninger, skulde overdrages Fæsterne, derved at disse bleve *Arvefæstere*, samt at Rentekammeret skulde „være betænkt paa at besørge, hvad til Hoveriets Indskrænkelse og Fastsættelse henhørte“. Rentekammeret indsendte da under 10. Juni s. A. til kgl. Approbation et „Projekt“ til Skøderne og foreslog⁶⁾ for disses Udstedelse den noget vidtløftige Fremgangsmaade, at de „af vedkommende Amtsbetjent kunde udfærdiges, derefter . . . af Amtmanden attesteres og videre af Kammeret ratificeres“. Under 24. s. M. approberede Kongen Kammerets hele Indstilling, og Skøderne bleve derefter udstedte. *Vilkaarene* for Bortarvefæstningen vare særdeles billige. Der blev *ingen Købesum* at udrede, og Arvefæsterne maatte i *aarlig Afgift* kun svare den samme *Landgilde*, de tidligere havde erlagt som Fæstere⁷⁾, samt et *Tiendevederlag* af 5 Mark pr. Td. Hartkorn⁸⁾; Arvefæsteafgiftens enkelte Beløb bleve nærmere fastsatte i Skødernes § 6; samme Paragraf fastslog desuden Udredelsen af ordinære og ekstraordinære *Skatter*, hvilke Arvefæsterne dog kun skulde betale „ligesom Fæstebønder“, uagtet de nu i Virkeligheden vare Ejere af Gaardene⁹⁾. Ifølge § 10 maatte Arvefæsterne „sælge og afhænde“ Ejendommene, enten helt eller delvist, dog kun med Rentekammerets Samtykke¹⁰⁾; ved ethvert saadant Ejerskifte skulde der da ifølge § 9 erlægges en *Rekognition* af 1 Rdlr. pr. Td. Hartkorn til Jordebogskassen. Skødernes § 7 fastslog, at Arvefæsterne foreløbig skulde vedblive at gøre det *sædvanlige Hoveri* eller svare det *Pengevederlag* herfor, som tidligere maatte være fastsat, indtil Hoveriet nærmere „kunde blive regleret og fastsat“ enten in natura eller i Penge, og Paragrafen aabnede saaledes en *Adgang* til senere at faa afløst al *Naturalhoveriet*. Dette er da Tid efter anden overalt blevet afløst i Henhold til specielle Resolutioner, hvori Vederlaget fastsattes til 4 Mark 8 β pr. Td. Hartkorn¹¹⁾.

²⁾ Se ogsaa Sarauw, anf. Værk, p. 1.

³⁾ Se „Danmarks Statistik“, II, p. 122—123, „Hørsholms Historie“, p. 192, Anm. 1, og Begtrup „Beskrivelse over Agerdyrkingens Tilstand i Sjælland og Møen“, p. 186.

⁴⁾ Rentekammerets Resolutionsprotokol for 1765.

⁵⁾ Rentekammerets Resolutionsprotokol for 1766.

⁶⁾ Samme Protokol.

⁷⁾ Se „Projektet“ til Skøderne i den nævnte Protokol; samt Mandix: „Om det danske Kammervæsen“, p. 288; jvf. endvidere Christian IV's ovenfor omtalte, aabne Brev af 17. November 1623.

⁸⁾ Vederlaget ydedes saavel for Konge- som for Kirketiende. Staten ejer endnu begge Tiender af Slagslunde og Farum Sogne. Se Sarauw: „Frederiksborg Amt“, p. 47. Jvf. herved nedenstaaende Oversigt over de Staten tilhørende Tiender paa det samlede Frederiksborg samt Kronborg Distrikter.

⁹⁾ Paa Grund af disse Bestemmelser udredede Jordebogskassen ifølge den til 1. Juli f. A. gældende Skattelovgivning $\frac{1}{100}$ eller $\frac{1}{1000}$ af Gammel- og Landskatten; jvf. ovenfor under Hørsholm Distrikt.

¹⁰⁾ Forandret ved den senere Udstykningslovgivning.

¹¹⁾ Dette fremgaar af Jordebogen; jvf. ogsaa Mandix: „Landvæsensret“, I, p. 606, Anm. 5; samt Sarauw, anførte Værk, p. 47.